

DALIBOR FRANULović*

Pravne pretpostavke za upućivanje policijskih službenika u mirovne misije i operacije

Sažetak

Sudjelovanje Republike Hrvatske u međunarodnim misijama i operacijama važna je sastavnica vanjske, sigurnosne i obrambene politike Republike Hrvatske. Cilj je ovog rada utvrditi pravne pretpostavke koje trebaju biti ostvarene prilikom upućivanja i sudjelovanja policijskih službenika u mirovnoj misiji. Prezentirat će se postupak Odluke Vlade Republike Hrvatske o sudjelovanju policijskih službenika u konkretnoj misiji, provedba internog natječaja za kandidate za sudjelovanje u misijama, kao i pravni aspekti upućivanja i sudjelovanja policijskih službenika u mirovnoj misiji. Zaključno će se predložiti rješenja za poboljšanje postojećeg stanja u skladu s aktualnim potrebama i uvjetima za sudjelovanje policijskih službenika u civilnim misijama Europske unije.

***Ključne riječi:** pravne pretpostavke, natječaj, Europska unija, policijski službenik, mirovne misije.*

1. UVOD

U provedbi međunarodnih mirovnih misija i operacija aktivnu ulogu imaju pripadnici policijskih snaga iz različitih zemalja. Od početaka primjene 1948., organizacija i provođenje mirovnih misija i operacija bili su gotovo više od 40 godina u nadležnosti Ujedinjenih naroda (Franulović i Tadić, 2016). Tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća počinju se provoditi sve složenije međunarodne mirovne aktivnosti. Rezultat navedenih okolnosti jest i mijenjanje konfiguracije

* Dalibor Franulović, univ. spec. iur., voditelj Odjela za mirovne misije i policijske časnike za vezu, Ministarstvo unutarnjih poslova, Hrvatska.

Autor u članku iznosi svoje stajalište.

operacija održavanja mira, s tradicionalnog modela mirovnih operacija *peacekeepinga*¹ prema višedimenzionalnim mirovnim operacijama, prijelaznim međunarodnim upravama, kao i specijalnim političkim misijama (Franulović i Tatalović, 2018). Usljed promijenjenih geopolitičkih odnosa tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća, Ujedinjeni narodi počeli su surađivati i koristiti kapacitete regionalnih međunarodnih organizacija (Jakešević, 2012). U tom procesu, Europska unija od 2003. počinje s organizacijom i provedbom sličnih mirovnih aktivnosti. Provedba mirovnih aktivnosti Europske unije definirana je Ugovorom o Europskoj uniji (čl. 42. – 46.).² U travnju 2024. aktivne su 22 misije i operacije pod okriljem Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije (engl. *Common Security and Defence Policy* – CSDP),³ od kojih je 13 civilnih misija te devet vojnih operacija.⁴ U provedbi civilnih misija Europske unije važnu ulogu imaju i policijski službenici koji se na mandat u misije upućuju iz nacionalnih policijskih organizacija država članica, uključujući i Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

Cilj je rada utvrditi pravne pretpostavke koje određuju mogućnost upućivanja policijskih službenika u mirovne misije i operacije. Razlog izbora teme jest upoznavanje sa specifičnim pravnim okolnostima povezanim s mogućnošću sudjelovanja u međunarodnoj misiji, a time i posredno pridonijeti cjelovitijem razumijevanju i sagledavanju kompleksnosti radnog pravnog statusa policijskih službenika.⁵ Nakon uvoda daje se pregled hrvatskog pravnog okvira za sudjelovanje pripadnika policije u međunarodnim misijama. Zatim se iznosi pregled internog natječajnog postupka za sudjelovanje u mirovnim misijama koje provodi Ministarstvo unutarnjih poslova te, izdvojeno, međunarodnog koji provode institucije Europske unije. Posebno se obrađuje postupak pripreme za upućivanje i povratak s mandata u mirovnim misijama. U zaključku se daju prijedlozi za unaprjeđenje postojećeg stanja u skladu s aktualnim međunarodnim okolnostima i mogućnostima hrvatskog policijskog sustava.

2. HRVATSKI PRAVNI OKVIR ZA SUDJELOVANJE POLICIJSKIH SLUŽBENIKA U MIROVNIM MISIJAMA I OPERACIJAMA

Na sjednici 5. rujna 2002. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o prihvaćanju Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske i Ujedinjenih naroda o doprinosu *Standby* aranžmana Ujedinjenih naroda.⁶ Memorandumom su definirani vojni i policijski kapaciteti s kojima Hrvatska može sudjelovati u mirovnim operacijama Ujedinjenih naroda. Također, predviđeno je da će, osim vojnih kapaciteta, Ministarstvo unutarnjih poslova osigurati 16 policijskih službenika s rokom odziva od 30 dana za sudjelovanje u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda. Usvajanjem Memoranduma policijski su službenici dobili

¹ V. šire, Franulović i Pišković (2020).

² Ugovor o Europskoj uniji (2010/C 83/01 – Lisabonski ugovor – pročišćena inačica), dostupno na: <https://mvep.gov.hr/UserDocsImages/custompages/static/hrv/files/pregovori/111221-lisabonski-prociscena.pdf> (8. 4. 2024.).

³ V. šire u: Handbook on CSDP missions and operations, Federal Ministry of Defence and Sport, Austria, 2017.

⁴ Popis svih misija i operacija EU-a: https://www.eeas.europa.eu/eeas/missions-and-operations_en (22. 4. 2024.).

⁵ O posebnostima radnopravnog statusa policijskih službenika, vidi Koprić, 2022.

⁶ Klasa: 004-01/02-03/06, Urbroj: 5030409-02-1 od 5. rujna 2002.

potvrdu da nakon dugogodišnjeg procesa u kojem su bili primatelji znanja, postaju prenositelji znanja u kriznim područjima diljem svijeta.⁷ Strategija nacionalne sigurnosti i Strategija obrane iz 2002. (NN 32/02.) postavile su temelje nacionalnog opredjeljenja za sudjelovanjem u međunarodnim mirovnim misijama i operacijama kao jednog od načina hrvatskog doprinosa miru i sigurnosti u svijetu. Nastavno na navedene strateške dokumente, Zakon o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu (NN 33/02., 92/10., 73/13. i 82/15.) prvi je zakonski akt kojim je uređen postupak upućivanja pripadnika Oružanih snaga, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u inozemstvo radi sudjelovanja u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima, postupak njihova povlačenja iz mirovnih operacija i drugih aktivnosti u inozemstvu te način financiranja takvih operacija. Na temelju članka 16. navedenog Zakona, kao i Zakona o policiji (NN 129/00.) ministar unutarnjih poslova donio je Pravilnik o upućivanju policijskih službenika na rad u inozemstvo (NN 179/04.). Pravilnikom su propisani uvjeti i način izbora, osposobljavanja, priprema i upućivanja policijskih službenika na rad u inozemstvo, njihova prava i obveze, nadzor nad radom, izvješćivanje, uloga voditelja grupe u mirovnoj operaciji ili drugoj aktivnosti u inozemstvu. Time je postavljen pravni okvir kojim su propisani način i uvjeti za upućivanje policijskih službenika u mirovne misije i operacije.

Nakon pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji donesena su dva strateška dokumenta o sudjelovanju u međunarodnim misijama i operacijama. Strategija sudjelovanja Republike Hrvatske u međunarodnim misijama i operacijama usvojena je Zaključkom Vlade Republike Hrvatske 15. svibnja 2014. godine. Drugi dokument, Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (NN 73/17.), određuje da će Republika Hrvatska pridonositi naporima međunarodnih organizacija usmjerenih na učvršćivanje međunarodne sigurnosti i stabilnosti sudjelovanjem u međunarodnim misijama i operacijama te operacijama odgovora na krize. U tom smislu, aktivno će pridonositi misijama i operacijama u okviru Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije i sudjelovati u inicijativi združivanja i dijeljenja te projektima Europske obrambene agencije. Kao posebni nacionalni dokument važan za pitanja sudjelovanja u civilnim misijama Europske unije jest Nacionalni plan Republike Hrvatske za provedbu Dogovora o civilnoj Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije, koji je prihvaćen Zaključkom Vlade Republike Hrvatske od 14. travnja 2021. godine. Njime se Republika Hrvatska, među ostalim, obvezuje na doprinos provedbe Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije sudjelovanjem civilnih stručnjaka, što uključuje i policijske službenike, u civilnim misijama Europske unije.

Zakonom o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama (NN 14/19., dalje u radu: Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka), „civilni stručnjaci“ definiraju se kao državljani Republike Hrvatske odgovarajućeg obrazovanja, stručnog znanja i radnog iskustva koji ispunjavaju uvjete za sudjelovanje u međunarodnim misijama i operacijama prema specifičnim zahtjevima svake međunarodne misije ili operacije (čl. 3. st. 1.). Pravilnik o upućivanju policijskih službenika na rad u inozemstvo imao je dvije

⁷ Dragović navodi da su sudjelovanje u mirovnim misijama UN-a, NATO-a i Europske unije bili komplementarni i povezani procesi koji su se nadopunjavali i imali sinergijski učinak te ističe da, „ako su hrvatski policajci bili u stanju sudjelovati u misijama Europske unije i prije ulaska u članstvo, na temelju natječaja koji su raspisani za sve zemlje članice, to je dokazivalo da njihovo znanje, obučenosť i profesionalnost ne zaostaju za ostalim europskim policajcima“ (2018:226).

novele, a prestao je važiti stupanjem na snagu Pravilnika o upućivanju policijskih službenika u mirovne operacije i druge aktivnosti u inozemstvu 2012. (NN 118/12.). Tim su Pravilnikom propisani uvjeti i način izbora, osposobljavanje, priprema, upućivanje i sudjelovanje policijskih službenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu, njihova prava, obveze te nadzor nad njihovim radom. Uz uvjete koje propisuje Pravilnik, za sudjelovanje policijskih službenika u nekoj od misija i operacija potrebno je slijediti i propisane procedure međunarodne organizacije. Međutim, prije toga, Vlada Republike Hrvatske mora donijeti Odluku kojom se određuje broj policijskih službenika koji mogu sudjelovati u konkretnoj međunarodnoj misiji ili operaciji.

Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama propisuje da Odluku o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnoj misiji ili operaciji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog člnika nadležnog tijela, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za vanjske poslove (čl. 4. st. 1). Navedenom odlukom određuju se broj i struktura civilnih stručnjaka, nadležna tijela i druga pitanja vezana uz pojedine međunarodne misije ili operacije (čl. 4. st. 2.). Kao primjer iz prakse, navodimo postupak donošenja Odluke Vlade o sudjelovanju u misiji u Armeniji. Postupak donošenja Odluke Vlade Republike Hrvatske pokrenut je na inicijativu Ministarstva unutarnjih poslova u veljači 2023. godine. Nakon provedenog postupka, na temelju Zakona o sudjelovanju civilnih stručnjaka, Vlada Republike Hrvatske je 25. svibnja 2023. donijela Odluku o sudjelovanju do pet policijskih službenika u civilnoj misiji EU u Armeniji (EUMA – *European Union Mission in Armenia*).⁸

3. NATJEČAJNI POSTUPAK ZA SUDJELOVANJE POLICIJSKIH SLUŽBENIKA U CIVILNIM MISIJAMA EUROPSKE UNIJE

Aktivnosti vezane uz selektiranje, pripremu i upućivanje policijskih službenika u civilne misije Europske unije provode se sukladno s internim propisima Ministarstva unutarnjih poslova i pravilima koje određuju europske institucije. U nastavku se analiziraju uvjeti koji trebaju biti ispunjeni da bi policijski službenik bio izabran na internom natječaju za odabir kandidata i postupak po objavljenom natječaju za sudjelovanje u konkretnoj misiji.

3.1. Interni natječaj za odabir kandidata za upućivanje u civilne misije EU

Interni natječaj za odabir kandidata za upućivanje u mirovne misije raspisuje se sukladno s člankom 5. Pravilnika o upućivanju policijskih službenika u mirovne operacije i druge aktivnosti u inozemstvu (dalje u radu: Pravilnik).⁹ Interni natječaj raspisuje ustrojstvena

⁸ Odluka, Klasa: 022-03/23-04/201, Urbroj: 50301-21/21-23-3 od 25. svibnja 2023. Osim u Armeniji, na temelju važećih Odluka Vlade Republike Hrvatske policijski službenici mogu sudjelovati i u Misiji Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu – EULEX, Promatračkoj misiji Europske unije u Gruziji – EUMM, Savjetodavnoj misiji za reformu sigurnosnog sektora u Ukrajini – EUAM i Misiji za podršku Palestinskoj policiji – EUPOL COOPS. V. šire: <https://mup.gov.hr/mirovni-angazman-282169/282169> (30. 4. 2024.).

⁹ Policijski službenik upućuje se na rad u inozemstvo na temelju utvrđenih pravila o međunarodnoj policijskoj suradnji te posebnih propisa. Pri tome se prava i obveze policijskog službenika te postupak i uvjeti upućivanja na rad u inozemstvo, propisuju pravilnikom. Čl. 77. Zakona o policiji (NN 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19.).

jedinica nadležna za ljudske potencijale Ministarstva unutarnjih poslova na prijedlog ustrojstvene jedinice nadležne za europske poslove i međunarodne odnose.¹⁰ Kandidat koji želi sudjelovati na natječaju treba ispunjavati opće uvjete, a to su: najmanje sedam godina neprekidnog rada na radnome mjestu policijskog službenika; znanje stranog jezika zahtijevane razine; da je u protekle tri godine prije prijave na natječaj ocijenjen godišnjom ocjenom, najmanje, dobar; da nije bio disciplinski kažnjan za težu povredu radne discipline; da se protiv njega ne vodi disciplinski postupak za težu povredu radne discipline; da nije bio kažnjan ili da se protiv njega ne vodi kazneni postupak i da posjeduje vozačku dozvolu za upravljanje vozilom kategorije B (čl. 6. Pravilnika). Prijave se dostavljaju, uz suglasnost neposrednog nadređenog rukovoditelja, ustrojstvenoj jedinici nadležnoj za ljudske potencijale. Kandidati koji zadovoljavaju sve tražene uvjete iz internog natječaja upućuju se na psihologijsko testiranje, testiranje znanja stranog jezika te testiranje poznavanja rada na računaru (čl. 9. Pravilnika). Oni kandidati koji uspješno prođu navedena testiranja upućuju se na razgovor s Izbornim povjerenstvom koje imenuje ministar. Nakon razgovora pred Izbornim povjerenstvom, ustrojstvena jedinica nadležna za mirovne misije sastavlja listu kandidata prema postignutim rezultatima, o čemu se obavještava rukovoditelje ustrojstvenih jedinica koji su prethodno dali suglasnost za javljanje na natječaj policijskog službenika.

Kandidati koji su uspješno prošli interni natječaj mogu se uvrstiti u elektronički sustav, *web* platformu, baze kandidata *Goalkeeper*. Navedeni sustav u uporabi je od 2018. za sve civilne misije Europske unije. Sustav je strukturiran na četiri razine i funkcionira prema načelu subordinacije. Najniža razina je *Expert* (individualni civilni stručnjak/polijski službenik), druga je razina *Data Providing Authority* (Ministarstvo unutarnjih poslova), treća je razina *Compartment* (Ministarstvo vanjskih i europskih poslova) i četvrta je razina *Registrar Admin*, zajedničko tijelo u Europskoj uniji. Tijekom 2018. implementirana je službena internetska platforma *Goalkeeper* i u Republici Hrvatskoj u koju se uvrstavaju policijski službenici koji, sukladno s Pravilnikom, ispunjavaju uvjete za upućivanje u civilne misije Europske unije. Time je ostvarena mogućnost da zainteresirani kandidati sudjeluju na natječajima za upućivanje u civilne misije Europske unije.

Policijski službenici koji se žele kandidirati za sudjelovanje u mirovnim misijama dužni su prije toga prisustvovati svim oblicima obuke, treninga i ostalim aktivnostima potrebnim za njihovo osposobljavanje za rad u mirovnoj misiji. Osposobljavanje i trening mogu se provoditi u Republici Hrvatskoj i/ili u inozemstvu sukladno s konkretnim potrebama za dodatnim ili specijalističkim znanjima za rad u mirovnim misijama (čl. 13. Pravilnika). Osposobljavanje policijskih službenika za sudjelovanje u civilnim misijama Europske unije temelji se na dokumentu „EU Policy on Training for CSDP – ST 7838/17“ Vijeća Europske unije od 3. travnja 2017. godine. Organizacija treninga u primarnoj je nadležnosti države članice.¹¹ Na razini Europske unije postoji više organizacija, trening institucija, centara i

¹⁰ V. Uredbu o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova (NN 70/12., 140/13., 50/14., 32/15., 11/17., 129/17., 5/18., 109/18., 24/19., 79/19., 97/20., 7/22. i 149/22.). Usp. Franulović, D. (2016) i Orlović, A. (2021), Organizacija policije.

¹¹ U Republici Hrvatskoj, u razdoblju od 2006. do 2014., provoden je međunarodni trening za sudjelovanje u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda UNPOC – *United Nations Police Officers Course* (usp. Jozić, Franulović i Pišković 2018). Također, Ministarstvo unutarnjih poslova, u suradnji s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova i Ministarstvom obrane, od 2015. do 2019. provelo je pet međunarodnih UNPOC tečajeva za pripremu stranih policijskih službenika za sudjelovanje u mirovnim misijama u Središtu za međunarodne vojne operacije „Josip Briški“ u Rakitju (usp. Jozić, Franulović i Čubrilo, 2022).

nacionalnih policijskih akademija koje organiziraju i provode osnovne i specijalizirane treninge za sudjelovanje u misijama Europske unije. *European Security and Defence College* krovna je institucija pod čijim se nadzorom provode treninzi za sudjelovanje u misijama Europske unije.¹² Policijski službenici iz Republike Hrvatske koji su uspješno prošli interni natječajni postupak upućuju se na neki od tečajeva za preduputno osposobljavanje u inozemstvu, što je obavezan preduvjet prije prijavljivanja na natječaj za neku misiju Europske unije.

3.2. Natječajni postupak EEAS-a

Europska unija može koristiti civilna i vojna sredstva, koja uključuju zajedničke operacije razoružavanja, humanitarne zadaće i zadaće spašavanja, zadaće vojnog savjetovanja i pružanja pomoći, zadaće sprečavanja sukoba i očuvanja mira, zadaće borbenih snaga u upravljanju krizama, uključujući uspostavu mira i stabilizaciju nakon sukoba.¹³ O navedenim zadaćama Vijeće donosi odluke kojima se utvrđuju njihovi ciljevi i opseg te opći uvjeti njihove provedbe.

Europska služba za vanjsko djelovanje (engl. *European External Action Service*, dalje u radu: EEAS) sa sjedištem u Bruxellesu nadležno je tijelo – služba Europske unije za provedbu poslova pripreme, organizacije i provedbe svih aspekata vezanih uz misije i operacije Europske unije, uključujući i provedbu selekcijskih postupaka.¹⁴ Natječaj za svaku pojedinu misiju EEAS redovno objavljuje tri puta godišnje i natječajni ciklus traje četiri mjeseca. To uključuje objavu slobodnih radnih mjesta u misiji u sustavu *Goalkeeper*, interni postupak obavijesti i kandidiranja zainteresiranih službenika te selekcijski postupak. Nakon zaprimanja obavijesti o otvaranju natječaja za sudjelovanje u konkretnoj civilnoj misiji EEAS-a, Uprava za europske poslove, međunarodne odnose i fondove Europske unije o tome obavještava sve ustrojstvene jedinice Ministarstva unutarnjih poslova te se putem sustava *Goalkeeper* objavljuje poziv. Zainteresirani policijski službenici svoje prijave podnose putem sustava *Goalkeeper*. Prijave koje udovoljavaju kriterijima iz natječaja elektroničkim se putem prosljeđuju u daljnji selekcijski postupak koji je u isključivoj nadležnosti EEAS-a i menadžmenta konkretne misije za koju je policijski službenik aplicirao.

O rezultatima natječaja EEAS obavještava Stalno predstavništvo Republike Hrvatske pri Europskoj uniji. Obavijest se dalje dostavlja Ministarstvu unutarnjih poslova u formi *Selection – Non-selection letter* s podacima o rezultatima koje su kandidati pokazali tijekom natječaja i datumom početka mandata. Izvještavanjem države članice zaključuje se natječajni postupak. Međutim, konačna odluka o prihvaćanju radnog mjesta u misiji jest na državi članici. Stoga, nakon zaprimanja obavijesti o odabiru kandidata potrebno je da Ministarstvo unutarnjih poslova službeno izvijesti EEAS-u o prihvaćanju nominacije, kao i datumu početka mandata. Time Ministarstvo unutarnjih poslova prihvaća i obvezu da do predviđenog početka mandata izvrši sve predviđene pripremne aktivnosti nužne prije dolaska policijskog službenika na područje misije i početka mandata.

¹² V. šire: ESDC Training Programme for the Academic Year 2024-25, Secretariat Paper, Doc: ESDC/2024/195, 26. 6. 2024. dostupno na <https://esdc.europa.eu/courses/> (23. 9. 2024.)

¹³ Usp. čl. 43. Ugovora o Europskoj uniji.

¹⁴ Formiranje EEAS-a temelji se na čl. 27. st. 3. Ugovora o Europskoj uniji (v. šire u Duić, 2018).

4. PRIPREME I UPUĆIVANJE U MIROVNU MISIJU

Pripremne aktivnosti za upućivanje na mandat u mirovnu misiju pokreću se odmah nakon što je prihvaćeno izvješće EEAS-a o odabiru policijskog službenika za sudjelovanje u konkretnoj misiji. Pripremne aktivnosti provode se sukladno s Pravilnikom i u ovisnosti o zahtjevima koji se traže u misiji. U sklopu pripremnih aktivnosti policijski službenik treba obaviti zdravstveni pregled radi utvrđivanja zdravstvene sposobnosti, uključujući i psihologijsku opservaciju, kao i razgovor u svrhu utvrđivanja psihološke spremnosti za upućivanje u mirovnu misiju (čl. 15. Pravilnika). Dalje, obavezan dio priprema jest obavljanje preventivnih cijepljenja u skladu s preporukama organizatora rada u mirovnoj misiji i epidemiološkom situacijom u državi (regiji) u koju se upućuje, a sukladno s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije. Zbog zaštite osobnih podataka, policijski službenik mora osobno dostaviti menadžmentu misije ovjereni dokaz isprave o obavljenim cijepljenjima, ali i druge podatke vezane uz zdravstvenu sposobnost koje se od njega zatraže. Također, s policijskim službenikom zaključuje se polica osiguranja od nezgode (nesretnog slučaja) koja pokriva ratne i druge rizike, a obuhvaća smrt kao posljedicu nezgode ili nesretnog slučaja, potpunu ili djelomičnu invalidnost te naknadu za dane provedene u bolnici (čl. 22. Pravilnika).

Za nesmetan rad u inozemstvu i službena putovanja Ministarstvo vanjskih i europskih poslova policijskim službenicima izdaje službenu putovnicu, ovisno o pravilima mirovne misije i vrsti zadaća koje će obavljati te vize, kao i druge potrebne dokumente. Nakon završetka mandata službena putovnica mora se predati Ministarstvu vanjskih i europskih poslova (čl. 19. Pravilnika). Neposredno prije upućivanja u misiju, policijskom službeniku osiguravaju se posebna oprema i materijalno-tehničkih sredstava u skladu s uputama misije u koju se upućuje (kaciga, zaštitni prsluk, zaštitna medicinska oprema i sl.).

Odluku o upućivanju policijskog službenika u mirovnu misiju donosi ministar unutarnjih poslova. Potom, policijski službenik s Ministarstvom sklapa Ugovor kojim se reguliraju međusobna prava i obveze. Ugovorom se utvrđuju plaća, dodaci na plaću, naknada putnih troškova, drugi troškovi i druga materijalna prava u određenom novčanom iznosu radi osiguravanja plaćanja troškova života.¹⁵ Također, radno vrijeme, korištenje godišnjeg odmora i drugi oblici odsutnosti s rada, disciplinska odgovornost, odgovornost za štetu, razlozi za otkaz ugovora te druga prava i obveze sukladno s propisima o državnim službenicima i Zakonu o policiji. Ugovor se sklapa na određeno vrijeme koje, ovisno o pravilima pojedine misije, ne može biti kraće od šest ni dulje od dvanaest mjeseci te se može, ako je to u interesu Ministarstva i uz suglasnost policijskog službenika, produjiti za najviše šest mjeseci, o čemu odluku donosi ministar (čl. 21. Pravilnika).

Osim navedenog sudjelovanja policijskih službenika u mirovnim misijama na temelju Odluka Vlade Republike Hrvatske, u praksi je prisutna i mogućnost sudjelovanja policijskih službenika kao ugovornih djelatnika (*Contracted Personnel*). Naime, misija može raspisati natječaj i regrutirati međunarodno osoblje za pojedina radna mjesta na određeno razdoblje i s posebno ugovorenim uvjetima vezanim uz međusobna prava i obveze. Policijski službenici, ako to žele, mogu pokrenuti postupak prijavljivanja na objavljene natječaje za ugovorna radna

¹⁵ Na temelju čl. 28. i 30. Pravilnika, ministar je donio Odluku o iznosu materijalnih prava za policijske službenike koji se upućuju u mirovne misije, Klasa: 011-02/23-01/345, Urbroj: 511-01-152-23-2. od 23. kolovoza 2023.

mjesta u mirovnim misijama i operacijama sukladno s Pravilnikom o upućivanju policijskog službenika na rad u međunarodne organizacije, institucije i tijela Europske unije te radi sudjelovanja u međunarodnom projektu (NN, 79/18. i 83/18.).

5. ZAVRŠETAK MANDATA U MIROVNOJ MISIJI

Policijskom službeniku mandat prestaje istekom ugovorenog roka, otkazom ugovora, sporazumom ili završetkom mandata same misije prema odluci EEAS-a. Sukladno s čl. 40. Pravilnika, ministarstvo policijskom službeniku može otkazati ugovor o upućivanju u mirovnu misiju u slučajevima kada organizator rada u inozemstvu, međunarodna organizacija ili država upućivanja traži opoziv, ako mu prestane radni odnos, zbog zdravstvenih razloga i zbog povrede radne discipline. Tijekom mandata, policijskom službeniku misija može ponuditi produljenje mandata i nakon isteka inicijalnog razdoblja upućivanja na godinu dana. U tom slučaju, policijski službenik treba podnijeti posebnu zamolbu Ministarstvu unutarnjih poslova. Ako molba bude odobrena, donosi se posebna odluka ministra o produljenju na određeno razdoblje (do šest mjeseci), o čemu se obavještavaju EEAS i menadžment misije.

Nakon povratka s mandata u Republiku Hrvatsku, policijski službenik u roku od mjesec dana treba obaviti zaključne aktivnosti koje uključuju podnošenje zaključnog pisanog izvješća o svom radu, dostavu radnih ocjena iz misije, kao i druge dokumente koje su o njegovu radu sačinili vodstvo i druga nadležna tijela misije. Također, treba vratiti materijalno-tehnička sredstva i opremu koju je zadužio prilikom upućivanja na rad u misiji, obaviti zdravstveni pregled, psihološku opservaciju i razgovor sa psihologom. Uobičajeno je da se nakon završetka mandata s policijskim službenikom obavi razgovor, tzv. *debriefing* kako bi se analizirali rad i uvjeti u pojedinoj misiji te druga pitanja koja mogu biti korisna u pripremi budućih kandidata za misije (čl. 41. Pravilnika).

U praksi se često postavlja pitanje mogućnosti ponovnog kandidiranja za sudjelovanje u misiji. Kao odgovor na navedeno pitanje, Pravilnik predviđa dvije mogućnosti, jednu redovnu i drugu iznimnu. U redovnoj situaciji policijski službenik može se ponovno kandidirati za upućivanje u mirovnu misiju nakon isteka dvanaest mjeseci od dana povratka s rada u inozemstvu. Iznimno, postoji mogućnost i da se policijski službenik ponovno kandidira za upućivanje u mirovnu misiju prije isteka roka od dvanaest mjeseci ako mu je iz objektivnih razloga prekinut rad u inozemstvu i prije isteka ugovorenog roka te kada je to u interesu Ministarstva (čl. 43. Pravilnika).

6. ZAKLJUČAK

U radu je prikazan hrvatski pravni okvir koji se odnosi na mogućnost sudjelovanja policijskih službenika u mirovnoj misiji, što uključuje provedbu internog natječaja, upućivanje, sudjelovanje i povratak iz misije. Također, prikazane su osnovne pretpostavke koje propisuju institucije Europske unije za sudjelovanje u civilnim misijama Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije. Policijski službenici Ministarstva unutarnjih poslova upućuju se u mirovne misije i operacije na temelju Odluka Vlade Republike Hrvatske. Za sudjelovanje u civilnim misijama Europske unije, zainteresirani kandidati koji ispunjavaju propisane uvjete prijavljuju se na selekcijski postupak, koristeći elektronički sustav *Goalkeeper*. Ako budu izabrani, slijedi postupak pripreme, sklapanje ugovora i upućivanje u misiju na mandat od godinu dana s mogućnosti produljenja za dodatnih šest mjeseci. Prikazane pravne pretpostavke doprinose cjelovitijem razumijevanju i sagledavanju kompleksnosti radnopravnog statusa policijskih službenika u specifičnim okolnostima povezanima s mogućnošću sudjelovanja u međunarodnoj misiji ili operaciji.

Radi poboljšanja postojećeg stanja, predlaže se razmotriti mogućnost donošenja novog podzakonskog akta kojim bi se regulirala pitanja koja se odnose na sudjelovanje policijskih službenika u mirovnim misijama i operacijama. Naime, Pravilnik o upućivanju policijskih službenika u mirovne operacije i druge aktivnosti u inozemstvu donesen je 2012. godine. Promjene koje su se u međuvremenu dogodile (organizacijske naravi u Ministarstvu), nove okolnosti u natječajnim procedurama, primjerice, obveza korištenja elektroničkog sustava *Goalkeeper* za nominaciju kandidata za sudjelovanje u civilnim misijama Europske unije, usklađivanje s aktualnim praksama EEAS-a o trajanju i produljenju mandata, samo su neki od razloga koji idu u prilog toj inicijativi. Tako bi se razmotrila, i eventualno usvojila, nova pravna rješenja sukladno s aktualnim stanjem i potrebama Ministarstva unutarnjih poslova u odnosu na obvezu upućivanja policijskih službenika u civilne misije Europske unije.

Zaključno treba istaknuti da hrvatski policijski službenici nakon internog natječaja u Ministarstvu provedenog u skladu s Pravilnikom, svoje mjesto u misiji moraju izboriti na natječajima u konkurenciji s civilnim stručnjacima iz drugih zemalja i u skladu s uvjetima koje određuje EEAS. Osnovna znanja potrebna za uspješno sudjelovanje na takvim natječajima, a kasnije i u misijama, stječu se na preduputnim obukama. Budući da se na preduputne obuke hrvatski policajci trenutačno upućuju u inozemstvo, predlaže se razmotriti mogućnost da se osnovni trening za sudjelovanje u mirovnim misijama (ponovno) organizira u Republici Hrvatskoj prema standardima i programu koji bi bio usklađen sa sličnim treninzima koje sada provode druge države članice u suradnji s *European Security and Defence College*. Naime, sukladno s EU regulativom, osnovni trening za sudjelovanje u civilnim misijama jest u nadležnosti država članica iz kojih se upućuju kandidati. Samim time, otvara se mogućnost i da Ministarstvo unutarnjih poslova organizira takav oblik treninga. Primjerice, na Policijskoj akademiji „Prvi hrvatski redarstvenik“. Time bi bilo olakšano dugoročno planiranje i organizacija takvog oblika treninga u Republici Hrvatskoj. Dosadašnja iskustva u provedbi UNPOC treninga, kao i ostvarena suradnja u provedbi takvih treninga s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova i Ministarstvom obrane, mogu poslužiti kao solidni temelji za provedbu takve inicijative.

LITERATURA

1. Dragović, F. (2018). *Sigurnost europskih granica i migracije*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
2. Duić, D. (2018). *Vanjska i sigurnosna politika Europske unije*, Zagreb, Narodne novine.
3. EU Policy on Training for CSDP – ST 7838/17, Vijeće Europske unije, od 3. 4. 2017.
4. Franulović, D. (2016). Upravno područje unutarnjih poslova u Republici Hrvatskoj, *Zagrebačka pravna revija*, 5 (1), str. 61–84.
5. Franulović, D., Tadić, J. (2016). *Policijska komponenta u mirovnim operacijama Ujedinjenih naroda*. *Policijska i sigurnost*, 25. (2), 178–190.
6. Franulović, D., Tatalović, S. (2018). *Uloga policije u provedbi međunarodnih mirovnih operacija i misija – studija slučaja Istočni Timor*. Zagreb: Forum za sigurnosne studije, 2: 46–66.
7. Franulović, D., Pišković, D. (2020). *Tradicionalni model mirovnih operacija i policija – primjer Cipra*. Zbornik radova međunarodne znanstveno-stručne konferencije 6. Istraživački dani Visoke policijske škole u Zagrebu – „Idemo li ukorak s novim sigurnosnim izazovima?“ Zagreb, 5. travnja 2019. 227–243.
8. Jakešević, R. (2012). *Hrvatska i mirovne misije Ujedinjenih nacija*. Zagreb: Politička kultura i Centar za međunarodne i sigurnosne studije Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.
9. Jozić, M., Franulović, D., Pišković, D. (2018). *Situacijske vježbe kao dio treninga policijskih službenika prije upućivanja u mirovne operacije*. U Babić, V. (ur.) Zbornik radova 27. Ljetne škole kineziologa RH, Primjeri dobre prakse u područjima edukacije, sporta, sportske rekreacije i kineziterapije, Poreč, 27. do 30. lipnja 2018. Zagreb: Hrvatski kineziološki savez (645–650).
10. Jozić, M., Franulović, D., Čubrilo, A. (2022). *Trening policijskih službenika za sudjelovanje u međunarodnim aktivnostima prema BOPPPS modelu*. U 30. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske: Kineziologija u Europi. Izazovi promjena: Međunarodni znanstveno-stručni skup (1020–1028).
11. Handbook on CSDP missions and operations, Federal Ministry of Defence and Sport, Austria, 2017.
12. Koprić, I. (2022). Organizacija policije i specifičnosti položaja policijskih službenika. U: *Policijska i sigurnosna politika Europske unije* (ur. Giljević, T.; Staničić, F.), Zagreb: Institut za javnu upravu, 15–55.
13. Orlović, A. (2021). *Organizacija policije*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova, Policijska akademija.

Pravni izvori

1. Zakon o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu, NN 33/02., 92/10., 73/13. i 82/15.
2. Zakon o sudjelovanju civilnih stručnjaka u međunarodnim misijama i operacijama, NN 14/19.
3. Zakon o policiji, NN 129/00.

4. Zakon o policiji, NN 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., 121/16., 66/19.
5. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova NN 70/12., 140/13., 50/14., 32/15., 11/17., 129/17., 5/18., 109/18., 24/19., 79/19., 97/20., 7/22. i 149/22.
6. Pravilnik o upućivanju policijskih službenika na rad u inozemstvo, NN 179/04.
7. Pravilnik o upućivanju policijskih službenika u mirovne operacije i druge aktivnosti u inozemstvu, NN 118/12.
8. Pravilnik o upućivanju policijskog službenika na rad u međunarodne organizacije, institucije i tijela europske unije te radi sudjelovanja u međunarodnom projektu, NN 79/18. i 83/18.
9. Odluka o prihvaćanju Memoranduma o suglasnosti između Vlade Republike Hrvatske i Ujedinjenih naroda o doprinosu Stand-by aranžmana, Klasa: 004-01/02-03/06, Urbroj: 5030409-02-1 od 5. rujna 2002.
10. Odluke o iznosu materijalnih prava za policijske službenike koji se upućuju u mirovne misije, Klasa: 011-02/23-01/345, Urbroj: 511-01-152-23-2 od 23. kolovoza 2023.
11. Odluka o sudjelovanju policijskih službenika u civilnoj misiji Europske unije u Armeniji (EUMA), Klasa: 022-03/23-04/201, Urbroj: 50301-21/21-23-3 od 25. svibnja 2023.
12. Strategija sudjelovanja Republike Hrvatske u međunarodnim misijama i operacijama, Vlada Republike Hrvatske, 15. svibnja 2014.
13. Strategija nacionalne sigurnosti i Strategija obrane, NN 32/02.
14. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske, NN 73/17.
15. Nacionalni plan Republike Hrvatske za provedbu Dogovora o civilnoj Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici. Vlada Republike Hrvatske, 14. 4. 2021.
16. Ugovor o Europskoj uniji (2010/C 83/01 – Lisabonski ugovor – pročišćena inačica), <https://mvcp.gov.hr/UserDocsImages/custompages/static/hrv/files/pregovori/111221-lisabonski-prociscena.pdf>.
17. ESDC Training Programme for the Academic Year 2024-25, Secretariat Paper, Doc: ESDC/2024/195, 26.06.2024. dostupno na <https://esdc.europa.eu/courses/>.

Mrežni izvori

1. <https://www.eeas.europa.eu/eeas/missions-and-operations>.
2. <https://mup.gov.hr/mirovni-angazman-282169/282169>.

Abstract

Dalibor Franulović*

Legal Criteria for the Deployment of Police Officers in Peacekeeping Missions and Operations

The participation of the Republic of Croatia in peacekeeping missions and operations is an important component of the foreign, security and defence policy of the Republic of Croatia. The objective of this paper is to identify legal criteria that need to be fulfilled for the deployment and participation of police officers in peacekeeping missions. The paper presents the procedure for adopting a decision of the Government of the Republic of Croatia on the participation of police officers in a specific mission, the implementation of internal vacancy announcements for selecting candidates for peacekeeping missions, as well as the legal aspects of deployment and participation of police officers in peacekeeping missions. In conclusion, solutions will be proposed to improve the existing state of play in accordance with the current needs and conditions for the participation of police officers in civilian missions of the European Union.

Keywords: European Union, police officer, peacekeeping missions, legal criteria, vacancy announcements.

* Dalibor Franulović, univ. spec. iur., Head of Section for Peacekeeping Missions and Police Liaison Officers, Ministry of the Interior, Republic of Croatia.